

Time:- 2 hrs.

Marks:- 60

Note:- 1. All questions are compulsory.

2. All questions carry equal marks.

3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1.A) Explain the concept of labour market and write its types.

OR

(10 marks)

Q1.B) Elaborate on Basic Search Theory in labour markets.

Q2.A) What are the factors which determine the demand of labour?

OR

(10 marks)

Q2.B) Explain the choice between the work and leisure with the help of indifference curve.

Q3.A) Briefly explain various theories of Wages.

OR

(10 marks)

Q3.B) Explain various properties of contractual labour.

Q4.A) Write and explanatory note on problems of migrant labour.

OR

(10 marks)

Q4.B) What is the need for Occupational Safety and Security in labour market.

Q5.A) Write Short Notes:-

(20 marks)

- Features of labour market
- Theory of labour supply.
- Male- female wage differentials.
- Impact of trade unions on productivity.

Q5.B) Select the correct answer and rewrite the statement

(20 Marks)

- There exists.....competition in labour market.
a) imperfect b) full c) perfect d) complete
-labour market recruits and promotes people from within the establishment.
a) National b) Internal c) International d) External
- Organizations are regulated based on rules and statues inlabour market.
a) Unorganized b) formal c) organized d) informal
- Reserved price is also known asprice accepted by a labour.
a) maximum b) upper c) fixed d) minimum
- theory is a study of mutual agreement between the employee and employer.
a) Search b) wage c) inflation d) exchange rate
- The demand for labour is related to the wage rate.
a) Directly b) inversely c) vertically d) horizontally
- The supply of labour is related to the wage rate.
a) vertically b) inversely c) Directly d) horizontally

8. Net addition in the production due to one additional unit of labour isproduct of that labour.
- a) total b) incremental c) notional d) marginal
9. = $MPL * P$
- a) MRP b) TRP c) ARP d) Wages
10. The demand for labour is determined by
- a) inflation b) productivity c) deflation d) exchange rate
11. The Maraginal productivity Theory of labour was given by
- a) Amarty Sen b) J m keynes c) Alfred Marshall d) David Ricardo
12. is a tool for employer and employee to negotiate for wages.
- a) union b) agreement c) training d) collective bargaining
- 13 An iron law of wages was given by
- a) David Ricardo b) Karl Marx c) Adam Smith d) J M Keynes
14. Men and women in India getwages for same work.
- a) equal b) unequal c) standard d) substandard
15. The contract labour Regulation and Abolition Act was passed in.....
- a) 1947 b) 1951 c)1970 d) 1991
16.labour face the problem of absence of family life.
- a) seasonal b) agricultural c) contractual d) migrant
17. The minimum wage act was passed in India in the year.....
- a) 1948 b) 1951 c)1971 d)1991
- 18 Industrial dispute act was passed in
- a) 1948 b) 1947 c)1971 d)1991
19. Security is related to the occupation of a labour.
- a) social b) industrial c)occupational d)border
20. The gloabalization and privatisation was adopted in India in the year
- a) 1947 b)1951 c)1975 d) 1991

वेळ : २ तास

गुण : ६०

टीप:- 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3. आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.

प्र.1.अ) श्रम बाजाराची संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे प्रकार लिहा.

(१० गुण)

किंवा

प्र.1.ब) श्रमिक बाजारपेठेतील मूलभूत शोध सिद्धांताचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.२.अ) मजुराची मागणी कोणते घटक ठरवतात?

(१० गुण)

किंवा

प्र.२.ब) समवृत्ती वक्राच्या साहाय्याने काम आणि विश्रांती यातील निवड स्पष्ट करा.

प्र.३.अ) मजुरीचे विविध सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.

(१० गुण)

किंवा

प्र.३.ब) कंत्राटी कामगारांचे विविध गुणधर्म स्पष्ट करा.

प्र.४.अ) स्थलांतरित मजुरांच्या समस्यांवर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.

(१० गुण)

किंवा

प्र.४.ब) कामगार बाजारपेठेत व्यावसायिक सुरक्षा आणि सुरक्षिततेची गरज काय आहे.

प्र.५.अ) थोडक्यात टिपा लिहा:-

(२० गुण)

अ) कामगार बाजाराची वैशिष्ट्ये

ब) कामगार पुरवठ्याचा सिद्धांत.

क) पुरुष-महिला वेतनातील फरक.

ड) कामगार संघटनांचा उत्पादकतेवर परिणाम.

प्र. ५.ब) योग्य उत्तर निवडा आणि विधान पुन्हा लिहा.

(२० गुण)

1. श्रमिक बाजारातस्पर्धा अस्तित्वात आहे.

अ) अपूर्ण ब) पूर्ण क) परिपूर्ण ड) पूर्ण

2.कामगार बाजार आस्थापनेतील लोकांची भरती आणि प्रोत्साहन देते.

अ) राष्ट्रीय ब) अंतर्गत क) आंतरराष्ट्रीय ड) बाह्य

3. कामगार बाजारातील नियम आणि कायदे यावर आधारित संस्थांचे नियमन केले जाते.

अ) असंघटित ब) औपचारिक क) संघटित ड) अनौपचारिक

4. आरक्षित किमतीला मजुराने स्वीकारलेली किंमत म्हणून देखील ओळखले जाते.

अ) कमाल ब) वरचा c) निश्चित ड) किमान

5. सिद्धांत हा कर्मचारी आणि नियोक्ता यांच्यातील परस्पर कराराचा अभ्यास आहे.
अ) शोध ब) वेतन क) महागाई ड) विनिमय दर
6. मजुराची मागणी मजुरीच्या दराशी संबंधित आहे.
अ) थेट ब) विरुद्ध क) अनुलंब ड) क्षैतिज
7. मजुरांचा पुरवठा मजुरीच्या दराशी संबंधित आहे.
अ) अनुलंब ब) उलट क) थेट ड) आडव्या
8. श्रमाच्या एका अतिरिक्त घटकामुळे उत्पादनात झालेली निव्वळ वाढ म्हणजे त्या श्रमाचे उत्पादन.
अ) एकूण ब) वाढीव क) काल्पनिक ड) सीमांत
९. = एमपीएल * पी
अ) MRP ब) TRP क) ARP ड) वेतन
10. श्रमाची मागणी द्वारे निर्धारित केली जाते.
अ) महागाई ब) उत्पादकता क) अपस्फीति ड) विनिमय दर
11. श्रमिक उत्पादनक्षमता सिद्धांत यांनी दिला होता.
अ) अमर्त्य सेन ब) जेएम केन्स क) आल्फ्रेड मार्शल ड) डेव्हिड रिकार्डो
12. हे नियोक्ता आणि कर्मचारी यांच्यासाठी वेतनासाठी वाटाघाटी करण्याचे साधन आहे.
अ) युनियन ब) करार क) प्रशिक्षण ड) सामूहिक सौदेशक्ती
- 13 मजुरीचा लोखंडी कायदा यांनी दिला होता.
अ) डेव्हिड रिकार्डो ब) कार्ल मार्क्स क) अँडम स्मिथ ड) जेएम केन्स
14. भारतातील स्त्री-पुरुषांना एकाच कामासाठी मजुरी मिळते.
अ) समान ब) असमान क) मानक ड) निकृष्ट दर्जा
15. कंत्राटी कामगार विनियमन आणि निर्मूलन कायदा मध्ये पारित करण्यात आला.
अ) 1947 ब) 1951 क) 1970 ड) 1991
16. मजुरांना कौटुंबिक जीवनाच्या अनुपस्थितीच्या समस्यांचा सामना करावा लागतो.
अ) हंगामी ब) कृषी क) करारानुसार ड) स्थलांतरित
17. भारतात किमान वेतन कायदा सन २०१५ मध्ये मंजूर करण्यात आला.
अ) 1948 ब) 1951 क) 1971 ड) 1991
- 18 औद्योगिक विवाद कायदा मध्ये मंजूर करण्यात आला.
अ) 1948 ब) 1947 क) 1971 ड) 1991
19. सुरक्षितता मजुरांच्या व्यवसायाशी संबंधित आहे.
अ) सामाजिक ब) औद्योगिक क) व्यावसायिक ड) सीमा
20. जागतिकीकरण आणि खाजगीकरण भारतात सन
अ) 1947 ब) 1951 क) 1975 ड) 1991
